

ဟာသ
အကြောင်း

အက်ဆး

မင်း ချီက နှိုင်းစာ

သစ်သားမီးခြစ်

(၁)

သစ်သားမီးခြစ်ဆံကို စတင်တီထွင်တဲ့ သူက အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၊ စကော့တန်မြို့က ဂျန်ဝေါ့ကား ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါ။ သူက . . .

အင်တီမိုနီ ဆာလဖိုက်၊ ပိုတက်စီယမ်ကလိုရိုက်နဲ့ ကော်တစ်မျိုး ရောစပ်ထားတဲ့ အရည်ထဲမှာ သစ်သားစလေးတွေကို ထိပ်ဖျားစွပ်ရုံ နှစ်ပြီး အခြောက်ခံတယ်တဲ့ ။ နောက် မီးခြစ် ခြစ်တဲ့ အခါကျတော့ သစ်သားစလေးတွေကို ကော်ပတ်စက္ကူကြမ်းပေါ်မှာ ပွတ်ပြီး ခြစ်လိုက်တာပေါ့။

နောက်ပိုင်းမှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံက ဒေါက်တာချားလ်စ်ဆောရီးယားနဲ့ အမေရိကန်က အေ၊ ဒီ၊ ဖီးလစ်တို့ လုပ်တဲ့ မီးခြစ်တွေမှာ ကျတော့ ဖော့စဖိုရပ် (Phosphorous) နဲ့ ဆာလဖာ (Sulphur) ကိုပါ ထည့်သွင်း ပြုလုပ်လာကြတယ်။

ဆာလဖာကို များများ ထည့်ပေးထားတော့ မီးခြစ်ဆံဟာ ကြမ်းတမ်းတဲ့ မျက်နှာပြင်နဲ့ တစ်ခါနှစ်ခါ ထိလိုက်ရုံနဲ့ မီးလွယ်လွယ်ထပြီး တောက်လောင်တာပေါ့။ ဆာလဖာဆိုတာ “ယမ်း”ကိုး။

ဒီနေရာမှာ ကျွန်တော် ပြောချင်တာကတော့ ဖော့စဖိုရပ် (Phosphorous) အကြောင်းပါ။ မြန်မာတွေရဲ့ အခေါ်အဝေါ်အရတော့ “မီးစုန်းဓာတ်

”ဆိုတာပေါ့။ ဒါဟာ မီးတောက်လောင်ဖို့ အရေးပါတဲ့ ဓာတ်တစ်မျိုးပါ။

ဖော့စဖိုရပ် (မီးစုန်း) ဟာ လေနဲ့ ထိရုံနဲ့ မီးထတောက်နိုင်စွမ်းတဲ့ သတ္တိရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဖော့စဖိုရပ်ကို လေနဲ့ တိုက်ရိုက်မထိတွေ့အောင် ကော်တစ်မျိုးနဲ့ ဖုံးလွှမ်းထားရတယ်။

မီးခြစ်ဆံကို ခြစ်လိုက်တဲ့ အခါကျတော့ အပေါ်က ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ ကော်အလွှာက ပဲ့ထွက်သွားတယ်။ အောက်က ဖော့စဖိုရပ်ပေါ် လာပြီး “ဟု န်း”ခနဲ မီးထတောက်တာပေါ့။

(မီးတောက်ကို ချက်ချင်း ငြိမ်းမသွားအောင်လို့ အောက်ဆီဂျင်ဓာတ် ပါတဲ့ ပိုတက်စီယမ်ကလိုရိုက်က ကူညီပေးပါတယ်။ မီးဟာ အောက်ဆီဂျင်ကို ကြိုက်တယ်လေ။ အောက်ဆီဂျင်ကို စားသုံးပြီး မီးလောင်ကျွမ်းရတာကိုး။)

ဒါဟာ သစ်သားမီးခြစ်ဆံလေးကို ခြစ်လိုက်တဲ့ အခါမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဖြစ်စဉ်ပါပဲ။

*

(၂)

ကျွန်တော်က လူတွေရဲ့ နှလုံးအိမ်ထဲကို စိတ်ကူးနဲ့ ချောင်းချောင်းကြည့်မိပါတယ်။

အဲဒီမှာ ကျွန်တော် တအံ့တဩ တွေ့လိုက်ရတာက လူတွေရဲ့ နှလုံးအိမ်က မီးခြစ်ဆံတွေ သိုလှောင်ထားတဲ့ ဂိုဒေါင်ကြီးတစ်လုံးနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင် တူနေတာပဲကိုး။

လူတွေရဲ့ ရင်ထဲမှာ “အတ္တ” ဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒါကို ကျွန်တော်က

ဖော့စဖိုရပ် (Phosphorous) လို့ နာမည်ပေးလိုက်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့ လဲ ဆိုတော့ လူရဲ့ အတ္တဟာ ဖော့စဖိုရပ်လိုပဲ လွယ်လွယ်နဲ့ မီးထတောက်နိုင် တာကိုး။

နောက်တစ်ချက်က လူတွေရဲ့ ရင်ထဲမှာ “ဆင်ခြင်တုံတရား” ဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒါကိုတော့ ကျွန်တော်က “ကော်အလွှာ” လို့ နာမည်ပေးထား ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ လဲဆိုတော့ အဲဒီဆင်ခြင်တုံ တရားက ဖော့စဖိုရပ် ကို မီးမတောက်အောင် ဖုံးလွှမ်းကာပေးထားရသလိုမျိုး ကျွန်တော်တို့ရဲ့ “အတ္တ”တွေ ဘွားဘွားကြီး ပေါ်လွင်မနေအောင် ဖုံးလွှမ်းအုပ်မိုးထားရ လို့ပါ။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်ကတော့ ကြမ်းတမ်းတဲ့ မျက်နှာပြင်တစ်ခု ဖြစ်နေနိုင်ပေရဲ့ ။

အခန့်မသင့်လို့ အဲဒီ လူမှုဆက်ဆံရေး မျက်နှာပြင် ကြမ်းကြမ်းနဲ့ ပွတ်တိုက်လိုက်မိတဲ့ အခါ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရား “ကော်အလွှာ” ဟာ ပဲ့ကြွေကွာကျသွားတယ်။ အဲဒီမှာ တင် အတွင်းက အတ္တ “ဖော့စဖိုရပ်” ဟာ “ငါကွ” လို့ ဟစ်ကြွေးပြီး မီးထတောက်ပြလိုက် တာပါပဲ။

အဆင်မသင့်ရင် အဲဒီမီးဟာ ကိုယ့်ဘဝတစ်ခုလုံးကိုကော၊ ကိုယ့်ပတ် ဝန်းကျင်၊ ကိုယ့်မိသားစု တစ်ခုလုံးကိုပါ လောင်ကျွမ်းသွားစေတတ်တာ မျိုးပါ။ သိပ်ကြောက်စရာ ကောင်းပါတယ်။

ဒါဖြင့် ဘာတွေ လုပ်ကြမလဲ။ ကိုယ့်အတ္တ “ဖော့စဖိုရပ်”ကို ဖယ်ရှား ပစ်မလား။ လူမှုရေး မျက်နှာပြင် ကြမ်းရှရှတွေကို ညှိနှိုင်းပြီး ချောမွေ့ အောင် လုပ်ကြမလား။

(၃)

ဘာရယ်မဟုတ်ပါဘူး။ သစ်သားမီးခြစ်ဆံလေး တစ်ချောင်းကို ကြည့်ပြီး ကျွန်တော် ရိုးရိုးလေးပဲ စဉ်းစားကြည့်နေမိတာပါ။

★

ရေဒါကိရိယာ

(၁)

လင်းနို့တွေဟာ အမှောင်ထဲမှာ အတားအဆီး အပိတ်အဆို့တွေကို ဘယ်လိုရှောင်တိမ်းပြီး လွတ်အောင် ပျံသန်းနိုင်ကြသလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ စူးစမ်းကြံဆခဲ့တာကို ငယ်ငယ်တုန်းက ဖတ်ခဲ့ရဖူးပါတယ်။

“ရေဒါအစ လင်းနို့က” တဲ့ ။ လင်းနို့တွေဟာ အသံလှိုင်းတစ်ခုကို ထုတ်လွှတ်လိုက်ကြတယ်။ အဲဒီ အသံလှိုင်းဟာ သူတို့ ပျံသန်းရာ လမ်းကြောင်းရဲ့ ရှေ့တည့်တည့်မှာ ပိတ်ဆို့နေတဲ့ အတားအဆီးကိုထိပြီး ပဲ့တင်လှိုင်းတွေက လင်းနို့ဆီ ပြန်ရောက်လာရော။

အဲဒီနည်းအားဖြင့် လင်းနို့တွေဟာ သူတို့ ရဲ့ ရှေ့မှာ အတားအဆီး အပိတ်အဆို့တွေ ရှိနေတယ်ဆိုတာ သိနိုင်ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီသဘောတရားကို အခြေခံပြီး ရေဒါကိရိယာကို တီထွင်ခဲ့ကြတာပေါ့။

၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လမှာ အမေရိကန်ရေတပ်၊ သုတေသနဌာနက သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ဘိုးလင်းလေယာဉ်ကွင်းမှာ စမ်းသပ်ချက်တစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဖရီကွင်စီ(Frequency) မြင့်မားတဲ့ ဓာတ်အားကိရိယာတွေကို အသုံးပြုပြီး မျက်စိနဲ့ မကြည့်ဘဲ မြေပြင်ကို လေယာဉ်ဆင်းနိုင်ဖို့ ပါ။

ဓာတ်အားပျံ့နေတဲ့ နယ်ပယ်(Field) အတွင်းကို လေယာဉ်ပျံတစ်စင်း ပျံသန်းဝင်ရောက်လာ တဲ့ အခါ ဓာတ်လှိုင်းတွေဟာ လေယာဉ်ပျံကို သွားရောက် ရိုက်ခတ်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဓာတ်လှိုင်းတွေရဲ့ မူရင်းပုံစံအဆင် (Pattern) ဟာ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြောင်းလဲ ပျက်ပြားသွားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

အဲဒီလို ရေဒါနည်းနဲ့ လေယာဉ်ပျံတွေကို ရှာဖွေတဲ့ အတတ်ပညာကို “ဟိုင်းလင်း”ဆိုတဲ့ လေတပ် စစ်ဗိုလ်လေးတစ်ယောက်က ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှာ စမ်းသပ်တီထွင်ခဲ့ပါတယ်။ သူက ရေဒီယိုဓာတ်လှိုင်းတွေကို အသုတ်လိုက် အသုတ်လိုက် ထုတ်လွှတ်ပေးခြင်းအားဖြင့် ကိုယ့်နယ်ထဲ ဝင်လာတဲ့ လေယာဉ်ဟာ ဘယ်နေရာမှာ ရောက်ရှိနေသလဲဆိုတာ တွက်ချက် သိရှိနိုင်ပါတယ်။ လေယာဉ်ရဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်ကိုလည်း ရေဒါမှန်ပြင်မှာ ပုံဖမ်းသိရှိနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီကစပြီး ရေဒါကင်းထောက်စနစ် ထွန်းကားလာတာပါပဲ။ အခုအချိန်မှာ ရေဒါဟာ စစ်ရေး မျက်နှာစာမှာ မရှိရင် မဖြစ်တဲ့ ကိရိယာတစ်ခု ဖြစ်နေပါပြီ။

*

(၂)

လူဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့ လုပ်ရပ်ကို ကိုယ် မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်သိမြင်ပါရဲ့ လားဆိုတဲ့ မေးခွန်းမေးလာရင် ဖြေရတာ အတော်ခက်ပါလိမ့်မယ်။ (လူဆိုတာ ကိုယ်လုပ်တာကို မှန်တယ်လို့ အမြဲတမ်း ထင်တတ်ကြတာချည်းပဲ မဟုတ်လား။ တစ်ခါတစ်ခါ ကိုယ့်ဘက်ကမှန်နေပေမယ့် တခြားသူတွေဘက်က မှားနေတာမျိုးနဲ့ ကြုံရရင် တန်ဖိုးသတ်မှတ်ချက်တွေဟာ ဝေဝါးသွားပါလေရော)

တကယ်တော့ လူဆိုတာလည်း အမှောင်ထဲမှာ ပျံသန်းနေရတဲ့ သတ္တဝါတစ်မျိုးပါ။

*

(၃)

ကျွန်တော်တို့ ကလည်း “ရေဒါ”တွေ ပိုင်ဆိုင်ထားတာပါ။ ကျွန်တော်တို့ လုပ်လိုက်တဲ့ အပြုအမူတွေရဲ့ ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်းတွေဟာ တန်ပြန်ပဲ့တင်သံတွေအဖြစ်နဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် လူမှုအဖွဲ့အစည်းကို ထိရိုက်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ဆီကို ပြန်လာတာပဲ မဟုတ်လား။

အဲဒီလို ပြန်လာတဲ့ ပဲ့တင်လှိုင်းတွေကိုကြည့်ပြီး အတားအဆီးတွေ၊ ကဲ့ရဲ့ ပြစ်တင်သံတွေကို ရှောင်ဖို့ တိမ်းဖို့ ကျွန်တော်တို့ ပြင်ဆင်ရတယ်။ ကိုယ့်လုပ်ရပ်ကို ပတ်ဝန်းကျင်က ခါးခါးသီးသီး တန်ပြန် ရိုက်ခတ်နေတယ်ဆိုရင် “ဒါဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ မသင့်လျော်တဲ့ လုပ်ရပ်ပဲ” လို့ တွေးကြည့် ဆင်ခြင်ထိန်းသိမ်းရမှာ ပါ။

ဒါပေမဲ့ တကယ်လွယ်လှတဲ့ ကိစ္စတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ့်လုပ်ရပ် တစ်ခုအတွက် တန်ပြန် ရိုက်ခတ်လာမယ့် ရေဒါလှိုင်းတွေက အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်တယ် မဟုတ်လား။ ကောင်းတယ်လို့ ပြောတဲ့ သူတွေ ရှိသလို၊ ဆိုးတယ်လို့ ပြောတဲ့ သူတွေလည်း ရှိမှာ ပဲ။ ချီးကျူးသူတွေ ရှိသလို၊ ကဲ့ရဲ့ သူတွေလည်း ရှိမှာ ပဲလေ။

လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ မျက်နှာပြင်က သိပ်ရှုပ်ထွေးတယ် မဟုတ်လား။ အမှန်၊ အမှားဆိုတဲ့ သတ်မှတ်ချက်ဟာ ကိုယ့်ရဲ့ အပြုအမူနဲ့ တင် ဆုံးဖြတ်ရတာမဟုတ်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်ရဲ့ တုံ့ပြန်မှုနဲ့ လည်း ဆိုင်တယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆပါတယ်။

လူတွေ ပျံသန်းရတာက လင်းနို့တွေ ပျံသန်းရတာထက် ပိုပြီး ခက်ခဲ
ပါတယ်။

*